

فایل آینده ویژه نامه چیا، به مناسبت روزهای پاک می باشد. از علاوه‌نمایان خواستاریم مطالب خود را در این زمینه به دفتر نشریه ارسال نمایند.

ناخو نهاده‌نامه‌ی «جوهر کانی زینه‌ور» بپاریزین؟

مودودی ناصر کانتر سانتر

تهودری ئهم جاره‌ی بلاقوکی چیا «تنوع زیستی» یا وہ ک رچیانی پهره داری له پیشودا و تهقینه وه جوهر کانی زینه‌ور. بهر له گوتاوی گهوره و گهوره کان به به تیک دهربیانه و وہ ک تیکدهرانی پژاندنی مهزن (انفجار بزرگ) به پیشگاه فدرمانی خودا زهی به پرشنگه ٹاسمانیه کان له سه پهره سهندنی (کن فیکون) دهستی پی کرد. ئاو و خاک بونه زین له سه رووبه‌ری زهی دا کاریگه‌ری زوریان بنده‌ته کانی ژیان. ئاو ژیانی تیا به‌دی هات. له ههبووه به‌لام چونکه دهستی ئه‌نفه‌ست و تیا بردنی تاکه زینووه کانه‌وه تا توپه‌له زینه کان (کلني های به عهدی یان تیا نهبووه ناچاریسه و وہ گیراویشه سلوی) و زینده‌وره سه‌رها تایی یه کان. زینی ناوی له سروشت دا.

نه گهه مرؤوفه کان بیانه‌ویت دهستی دوستی و پیکده و دوو ژیانه و زینی وشكی پهرهی سه ند. له بهرگ ژیان له گهه خودا داوه کاندا پیکده وه بدنهن (وہ ک و قهوزه‌وه تا گیا و دار و دهون، له فیتوپلانکتونه وه تا ماسی و نه‌هنه‌نگ و وال، له باکتری و میکروبه وه رهوتی زووی داهاتنی زهی) پهنه‌گ بی و لامیکی تا دایناسور و چوارپی سه‌رمانه‌ری گوئی زهی یان (ئه‌رکی سه‌رشانی) بدنه‌وه به سروشتنی بو ره‌خساو و دا به پیوه، به بال و باسک تی ھاتن. ته‌ختانی بی خرج و هه‌زینه‌ی به‌دی هینه‌ری مهزن! زهی ناما دهی به پیریه‌وه چوونی سه‌ر باشقه‌ی جا دهستی قهستی تیا بردن و دهستکاری کردن تافرینه‌راوه کانی خودای گهوره واته «مرؤوف» ببو. گهه زینه‌گ و ده و بان و هاوری جوهر کانی ژیان به‌نی ئاده‌هات! به فام و ئاوزی خوئی که‌لکی هه‌لسوکه‌وت بکه. وه‌گرت له ده و بان و زینه‌گ؛ خووی گرت به سروشت. وہ ک به‌نی ئاده‌ب بدهی له گوئی زهی نه‌برد؛ زهی‌وش وہ ک بدهه‌هه هینه‌ریک (زوون هینه‌ر) قده‌بوبوی له داست داوه کانی بو ته کرا. هه‌رچه‌ن زوریک له جوهر کانی زین و گیانله‌به‌ران ج به شیوه‌ی سه‌ر تایی و ج به شیوه‌ی ئه‌ندام داری پیشکه‌وت‌وو، له دریزه‌ی زهمان دا تیا چوون و قریان تی که‌وت. له گهه بونی شیوه‌کانی زیانه‌وه‌ند بو ته‌وانی ترجوهر کانی تری ژیان راگیرکه‌ری دریزه‌ی ژیان و پهرهی زین بون و له هاوکیشکه کانی ژیان هه‌ر کام شوینه‌واری هه‌بوبونی خویان ئه‌نواند، ئه‌بوارد و ئه‌گوزه‌راند.

نامانه‌ی DNA ی مامووت سبیبری، سروشت. وہ ک به‌نی ئاده‌ب بدهی له گوئی زهی نه‌برد؛ زهی‌وش وہ ک بدهه‌هه هینه‌ریک (زوون هینه‌ر) قده‌بوبوی له داست داوه کانی بو ته کرا. هه‌رچه‌ن زوریک له جوهر کانی زین و گیانله‌به‌ران ج به شیوه‌ی سه‌ر تایی و ج به شیوه‌ی ئه‌ندام داری پیشکه‌وت‌وو، له دریزه‌ی زهمان دا تیا چوون و قریان تی که‌وت. له گهه بونی شیوه‌کانی زیانه‌وه‌ند بو ته‌وانی ترجوهر کانی تری ژیان راگیرکه‌ری دریزه‌ی ژیان و پهرهی زین بون و له هاوکیشکه کانی ژیان هه‌ر کام شوینه‌واری هه‌بوبونی خویان ئه‌نواند، ئه‌بوارد و ئه‌گوزه‌راند.

پهره به‌ستنی زین بو دریزه‌ی ژیان وہ ک پاله پشیکی دهراهاتوو له ئه‌زمونه کانی میزرووی زین دا له سه‌ر تاوه به‌دی ئه‌کریت و بو مانه‌وهی گوئی زهی (به‌ناؤ ته‌نیا خراپی ژیاندار) ته‌نیا به‌دی هاتوویه کی بنه‌ماداره و خپنیه‌یه کی له میزینه‌یه بو دریزه‌ی رهوتی ئهم سه‌ر زهی‌بیه. به‌داخوه‌هه ئه‌مرو به دهیان ساله مروف که‌توهه ته قهلا چو کردنی بپری له جوهر کانی زینده‌وره‌ران و خاشه بپر کردنی گیا و داره کان! دیاره گوئانه مهنه کانی که‌ش و هه‌وا،

به نام خالق طبیعت

بعد از بسیاری خون دل خوردن و این طرف و آن طرف دویدن، کاری که قول آن را حداقل به خود داده ایم (ویژه نامه) را آماده می کنیم تا هر طور که شده به دست شهر وندانمان بررسد چرا که معتقد‌یم شایسته‌ی هرگونه زحمتی هستند و همیشه به یاد داریم که همین مردمان هستند که تمدن بشر را شکل دادند و در گهواره لا لایی اش خواندند. ویژه نامه به هر حال به شما خواهد رسید. از نظر ما قضیه همین الان شروع شده است. چیا در دست شماست و دارید آنرا می خوانید. حرف و حدیث ها آغاز می شود که این چرا اینگونه و آن چرا آنگونه؟ باید این را بنویسیدا چرا در آن زمینه حرفی نمی زنید؟ از فلاسی حرفی بزند! و بعضی ها هم از آن آدم هایی که ...، می گویند اگر همچین چیزی می نوشتیم روزی ۲۰ صفحه را به مردم می دادیم! همه و همه حرف هایتان درست است اما چجا مال شماست. بنویسید آنچه را که می گویید. بنویسید تا ما فکر نکنیم توی این شهر همه شفاهی هستند. اساس کار ما رسیدن به سر زمینی سر سبزتر و هوایی پاکتر است. روی سخن ما شماهایی هستید که وجدانتان بیدار است و قلبتان پر آد، شما بایی که دارید می خوانید و خود را غیر متخصص می نامید، از هر قشر و یایه ای، از هر فکر و هرامی، چجا برای شماست. ما نیز حزب شما کسی را نداریم. البته که داشتن متخصص و دانش امری است بسندیده و پرهیز از سطحی نگری و فیل و قال کم محتوا امری لازم، اما دنیا به روی مشتی متخصص عافت جو و اداره‌نشین محافظه کار نیز راه به جایی نمی برد. به خود جرات نوشتی بدهید حداقل با یک جمله یا خبری از نایابی، دین خود را به داشته هایتان ادا کنید و اگر باز نتوانستید، به خود جرات نه گفتن به آشنای شکارچیان، نه گفتن به ریختن زیانه در هر جایی و به ویژه نفریح‌گاه ها و رودخانه ها را بدهید. شرم برداشت آشغال در هر جایی که باشد را کار بگذارید و در هر عدی یا سالگرد تولد یا ازدواجی درختی به رسم یاد بود بکاریز و با عمل خود هر آنچه عالم بی عمل است را درس چکونه ریستن بدهید.

پرسه و سه‌رخوشی خومان
ثاراسته‌ی خلکی به‌ریزی مهربوان
به‌تاییه‌ت بنه‌ماله خوپراکره کانی
پیکدادانه دلتمزیه‌که‌ی روزی
پیتچ شهمه‌ی ۸۷/۹/۲۸ رایه‌گهیه‌نین و
له خوای دلوفان داوه‌که‌ین
سه‌بورویان بدات.

له‌نیمه‌منی مهه‌ی پیا- چیا

(پ) تزویجیاوه کانی ناوہ راستی عیراق (به تایپه) کارگه کانی که توختکی (عنصر) زرده له ناوہ راستی عیراقدا ده رده هینتیت بق چندین پیشه سازی به کار دیت. نماوه هی سالی را بردوودا نه توخمه بوته کالایه کی هنارده بق ولاتی نیزان. شو نامیرانه که نه توخمه ده گویزنه وه له باشماخ به مهستی پشکنین ده مینه وه به شیکی نه توخمه به و ناوچه بدا بلاؤ دهیته وه دهیته همی پیسبونی ناوچه که به تایپه تی پیسبونی خاک و ناوی زیزه وی که سه رجاوه هی ناوی خواردن وه خلکی ناوچه که بق چاره سه رکدنی نه دیارده به پیویسته ریکخراوی پاراستنی ژینگه به هاو نامه نگی ده رگا به پرسه کان پیگای گونجاو بگرته به ر بق بزگارکدنی ناوچه که له پیسبون.

پاک و خاوین راگرتنی ژینگه له رکی

سه روشنی هه موافه

سه رله به یانی روزی هه ینی ۲۹/۹/۸۷ کاتزمیر ۹/۳۰ سه رله به یانی روزی هه ینی ۲۹/۹/۸۷ کاتزمیر ۹/۳۰ جه ماوری ناوایی به نگیجه به شی خاویر ناوی مه ریوان جه ماوری ناوایی به نگیجه به شی خاویر ناوی مه ریوان له هه لمه تیکی فه رهنگی دا، هه ستان به پاک کردنه وه ناو کولان و، جاده و، ده ورو پشتی ناوایی. نه گه ر چی نه م چالاکیه به شبوازیکی فه رهنگسازی له لاین دانشتوانی ناوایی ریک خرابوو به لام به بوجونی جه ماوری به شداربوو نه م هه لمه ته ره نگ دانه وه نی کاره کانی نه نجومه نی سه وزی چایه، که بوه هوی پاک کردنه وی ناوایی له هه مو زبله کان. شایانی باسه که له م هه لمه ته دا جه ماوره ی به شدار بو، ببری ۵۰ تا ۶۰ که سه ده بو که له ته مدنی ۷ سالانه تا ۷۰ سالان ده گه ره خو، له کوتایی دا نه م چالاکیه ماوه ی به ک کاتزمیر و نبی خاباند که زیاتر له ۶۰ تا ۷۰ کیسه زیل کوکرایه وه نیمه وه که نه نجومه نی سه وزی چایه ویرای پی زانین به و نه رکه پیروزه و شارستانیه ته، ده سخوشنی و ماندونه بونیان پی ده لین و هیوای ته مه ن دریزیان بو ده خوازین. هیوادارین نمونه نه م کار و چالاکیانه زیاتر ورورتر بست و بیسته بنا غیبه که بوبه ره پیدانی کولسوری ژینگه پاریزی و پاک و خاوین راگرتنی جیگای حه وانه وه نی خومان. جاریکی دیکه، پیمان ده لین که نه و شیوه کارانه زیاتر ورون تر تیگه یشن و سه ربه رزی نه وان ده سه لمینیت. هیوای په ره پیدان و چاولیکردنی سه رجه م ناوایه کانی به ری زریبار و گشت ناوایه کانی دیکه ی مه ریوان. به نا واتی ناینده به ک که ناستی تیگه یشن خه لک له بواری ژینگه پاریزی دا، بگاهه ناستی، که ته نیا نه نجومه نیک خوی به به رپرس نه زانیت، به لکو هه رمالیک و هه ر تاکیک.

نامطبوع ناشی از همین زباله ها ره گذران این محظوظه را عذاب می دهد.

۴- رسیدگی نکردن نهادهای دولتی مربوطه (مرکز بهداشت و اداره حفاظت از محیط زیست) به این موضوع صاحبان تالارها را بیشتر آسوده کرده است تا به این موضوع اهمیت چندانی ندهند و این وضع به روای گذشته ادامه یابد.

آشناز بی و حمانه ی آبزیان با موتور برق
آزاد سجادی: متاسفانه طی ماه گذشته شاهد روشی دیگر از کشانه ماهی رودخانه زریبار در مییر روستاهای ده ره ناخی و بهرام آباد بودیم. این صیدی که اغلب توسط جوانان روستا های اطراف ره دخانه با موتور برق انجام می گیرد، موجب کشته شدن انواع آبزیان و بخصوص بچه ماهی هایی شود.

در این شیوه ناجوانمردانه ۵۰٪ صید، قابل استفاده برای صیادان می باشد. چرا که شکارچیان قادر به جمع آوری همه ماهی های کشته شده نیستند و جریان رودخانه آنها را با خود می برد، از سویی دیگر اغلب ماهی هایی که توسط صیادان به دام می افتد به علت ریز بودن دور ریخته و یا دوباره به آب انداده می شوند که براثر برق گرفتگی، توان زندگی دوباره را ندارند.

شانوی داهولی سپه
شانوی داهولی سپه له نووسینی میهدی مورادی و ده ره یتیمانی نه مین کونه پوششی له ۲۴ تا ۳۰ سه- رماوز له هولی فه ره نگسه رای شاری مه ریوان پیشکش کرا. نه م شانویه به ره می گرووپی «شانوی روزه» و هیوای مه نووچیه ره کته ری بورو، نه م شانویه باس له نه نگ و چه له مه کانی مه ره کوهی کوهه لگا که مان ده کات و له گه ل پیشوایی باشی بینه رانی مه ریوانی ریووه ره رو و بوبه و. شانوی روزه له گروویه چالاکه کانی شانوی مه ریوانه، که به تایپه ت باشه خ به ده ق و با بهه ته کانی کومه لگای کورده واری نه دات. نه م گروویه نیستایش سه ر قالی ناماده کردنی شانوی «ناشنه مه رگ» له نووسینی میهدی اداره حفاظت از محیط زیست و انجمن سبز چیا خواستاریم نسبت به آگاه کردن این افاده اقدام نموده و از کارهای سود جویانه آنها و افرادی که از شهر مریوان به این نواحی می روند جلوگیری نمایند.

دفع نامناسب زباله در تالارهای پذیرایی شهر مریوان
ریوار کامرانی پور: یکی دیگر از مشکلات دفع زباله در سطح شهر مریوان مربوط به سالن های پذیرایی است که در محظوظه شهر مریوان (نزدیکی دریاچه زریبار و ماین دو شهرک کانی دیشار و جوجه سازی) قرار دارند. از دلایل ایجاد این زباله ها می توان به موارد زیر اشاره کرد.

۱- افرادی که در هنگام پذیرایی (نهار، شام) به خارج محظوظه رفت، و زباله های خود را جمع آوری نمی کنند. از طرفی دیگر مالکان این تالارها مستخدم های خود را فقط جهت نظافت محظوظه تالارها به کار گرفته اند و هیچ اهدافی به خارج از محظوظه نمی دهند.

۲- محل جمع آوری زباله های این تالارها در خارج از محظوظه بوده و در فضایی است که مردم زیادی در آن قسمت تردد دارند. در اکثر اوقات به دلیل وجود همین مانع از تردد مردم یا مهمانانی می شوند که می خواهند در این محظوظه بشینند.

۳- دفع دیر هنگام (هفته ای یک بار) این زباله ها، فضای زباله ها سگ های ولگردی به این محظوظه هجرم آورده و نامناسبی را دارند این قسمت های وجود آورده است و بوسی کارگه گرنگانه شی خاپور بورو کارگری

۴- محل جمع آوری زباله های این تالارها در خارج از محظوظه بوده و در فضایی است که مردم زیادی در آن قسمت تردد دارند. در اکثر اوقات به دلیل وجود همین مانع از تردد مردم یا مهمانانی می شوند که می خواهند در این محظوظه بشینند.

ایمان بیاوریم به آغاز فصل سرد

*شیدکو بهمن *نگاهی به وضعیت اعتیاد در شهرستان مریوان*

است. به نوجوانان و جوانان دختر و پسرمان در مقاطع راهنمایی و دبیرستان بینش که هنوز راههای انتقال ایدزرا نمی دانند و از مواد مخدر فقط تریاک را می شناسند و فردا

که یا وارد دانشگاه می شوند و یا راه مرز و یا کارگری در شهر های بزرگ را در پیش خواهند گرفت. آنها آنچه را که مانیاموختیم و یا خود را به بی خبری زدیم و انکارش کردیم را از زبان دیگران و به نحوی دیگر خواهند آموخت. زیادند کسانیکه اشتباها فکر می کنند سیگار غصه را از بین می برد و بهترین داروی دیسک کمو کمی توپاک مرغوب و جنس اعلالت و یا اگر تفریحی و گاه به گاه از مواد مخدر استفاده کنیم هیچگاه معتاد نمی شویم و یا توپاک قدرت جنسی مردان را افزایش میدهد!!!!. آنست که امروز در شهرمان دانشجو و کارگر و راننده معتاد کم نداریم) و آن وقت است که آه از نهادمان برخواهد خواست و به زمین و زمان بد و بی راه می گوییم و بخت بدeman را سرزنش می کنیم.

بیاییم دیگران را نیز فرزندان و عزیزان خود بدانیم و مطمئن باشیم با معتاد شدن یکی دیگر از جوانان و مردان و زنان شهرمان اعتیاد گامی دیگر به درخانه مان نزدیکتر شده است و مبادا آن روزی که زنگ خانه مان به صدا در آید و ...

ما میم و شهرستانی ۱۵۰ هزار نفری و کثیری اهل علم و ادب و معلم و دانشجو و روحانی و پژوهشک و مهندس و اگر به مستولیت اجتماعی ایمان داشته باشیم و معتقد باشیم که هیچ کس بهتر از ما در دمان را نمی داند. و هیچکس بیشتر از خودمان دلسوز فرزندانمان نیست و صد البته اعتقادی راسخ داشته باشیم که جو بیاری که امروز می توان با کمی سعی و تلاش بست فردا هزار کاردان از تدبیر آن عاجز خواهد بود و درمان همیشه پرهزینه تر و زمان برتر و طاقت فرسا تراز بیشگیری است، معضل اعتیاد را در این شهر زیبا را به امان خدا رهانی کنیم و دستهای یاری که به سویمان دراز شده است را بی جواب نخواهم گذاشت.

هیچ وقت یادمان نمود نزدیک به ۹۰ درصد از کسانیکه امروز معتاد بد بخت تزدیقی گوشه خیابانها هستند از سیگار شروع کرده اند و هیچ وقت فکر نمی کردند روزی معتاد شوند.

*کارشناس ارشد مدد کاری، اجتماعی

باشیدن خبر تصادف یکی از نزدیکان، خبر خود کشی دختر همسایه یا گرفتار شده دوست صمیمیمان در دام اعتیاد و شوکه می شویم و در حیرت و ناباوری فرو می رویم و از خود می پرسیم چرا ما باید این بلا سرمان بیاید؟ چرا دوست جوان ما، چرا همسایه ما؟ چرا فلان جوان بی گناه؟ و خیلی چراهای دیگر.

در بحث از مسائل و مشکلات اجتماعی ما معمولاً حالت شخص غایب را پیدا کرده و همانند غریبه هایی که از دور دستی برآتش دارند با بی طرفی به اظهار نظر می پردازیم و گناه را به گردن خانواده و دوست ناباب دیگران نا آشنا و ... می اندازیم و فکر می کنیم این فرار می کند، اعصابی خانواده شان معتاد می شوند و ایدز و هزار درد بی درمان دیگر می گیرند.

و بیگری خود مصنون بینی و استشنا کردن خود از دیگران، در همه انسانها کم و بیش وجود دارد این و بیگری تا حدودی برای کاستن از استرس ها و

اضطراب های انسانی مفید و حتی ضروری است اما ... گاهی نیز صفت قیچه ای می شود که خوش خیالی و بی نفوایت و خوش بینی بیش از حد و گاهی الهای نسبت به واقعی و مسائل و مشکلات را در ما ایجاد می کند و چنان بی خیال از کنار مسائل و مشکلات رد می شویم که انگار کسانی که "دچار گرفتاری های فوق شده اند، انسانهایی بد بخت از سایر سیارات هستند که شانس و تقدیر آنها را به این سرزمین غریب کشانیده است و اینکه روزی ما، همسرمان، فرزندانمان و یا دیگر عزیزانمان دچار این مشکلات شویم حتی اگر کلامی هم انکارش نکیم در باطن مان در حد ۵٪ هم به آن اعتقاد نداریم. نمونه بارز این موضوع وضعیت اعتیاد و مصرف مواد مخدر در شهر مریوان است.

تا کمتر از ۱۵ سال پیش شناسایی "گردی هاین" شهر، کار چندان دشواری نبود و تعدادشان چنان کم و انگشت شمار بود و کارشان قبیح و زنده و مخالف شرع و هنجار و فرهنگ جامعه، که مردم چون جذامیان از آنان گریزان بودند.

اما اگر امروز این سوال را از ما پرسند که اکنون چند نفر معتاد در مدرسه ابتدایی درس می خواند و اطراف مدرسه اش پر از سرینگ یادگار کودکان ۱۵ سال قبل جوابش را نمی داند، نه اهل علم و نه اهل سیاست و نه

اکنون به ۱۵ سال بعد فکر کنیم، به آن کودکی که امروز در مدرسه ابتدایی درس می خواند و اطراف مدرسه اش پر از سرینگ یادگار کودکان ۱۵ سال قبل

تنوع زیستی چیست؟

و ادامه کار هرم یعنی ادامه زندگی تک تک اعضای آن (که انسان هم یکی از اعضای آن می باشد). متأسفانه [پس از انقلاب صنعتی، انسان این اصل را که خود جزئی از طبیعت است را فراموش کرد] با اعمال فشار بیش از حد توان به اعضای پایین دستی خود در هرم حیات موجودات آزردگی و رنجش آن ها را فراهم کرد. تا جایی که اعضاًی از این هرم، خارج شدند (انقراض گونه ها) و این هرم حیات را ناقص کردند. این نقصان در درجه اول باعث وارد شدن لطمات شدید به حیات مصرف کننده های عمدۀ (انسان) می شود و علاوه بر آن با تاکامل ماندن هرم، در دراز مدت باعث آسیب دیدن دیگر اجزای هرم حیات نیز می شود. بر اساس آمارهای موجود در سطح جهان بیش از ۵۰ درصد مهره داران در دسته جانوران در خطر انقراض قرار گرفته اند. از سال ۱۶۰۰ تا کنون حداقل ۸۰۰ مورد انقراض گونه های جانوری به ثبت رسیده است. تنوع زیستی یک عامل اساسی و مورد نیاز برای جمعیت ها در جهت تکامل و مقابله با تغییرات محیطی و مهمترین عامل جلوگیری از انقراض موجودات زنده و حفاظت از تنوع زیستی محاسب می شود و کاهش آن اغلب سبب کاهش قدرت تولید مثل و ماندگاری می گردد. اما چگونه می توان از این گنجینه با ارزش حفاظت نمود؟ هر کدام از ما به عنوان جزئی کوچک از هرم بزرگ حیات می توانیم با کارهایی کوچک در جهت حفاظت از تنوع زیستی گام بردیم. اول از همه اینکه به اندازه نیاز مصرف کنیم. چون همانطور که گفته شد اگر مصرف کننده اصلی، به اندازه ای مصرف کند که خارج از توان تولید کننده ها باشد، به آن ها آسیب می شود و در دراز مدت به ضرر خودش تمام می شود. دو میں راه حمایت از تنوع زیستی شاید این باشد که همانگونه که ما برای خود حق حیات قایلیم، برای بقیه موجودات زنده هم این حق را محفوظ بدانیم. اطلاعات خود را در زمینه نقش هر یک از موجودات در طبیعت بالابریم و سعی کنیم از منظری دیگر به موجودات زنده نگاه کنیم و این را فراموش نکنیم که هیچ موجود بی جهت در طبیعت خلق نشده است؛ و اینکه ما خود نیز یکی از همین موجودات خلق شده هستیم.

اما تفاوت در همین تولید و مصرف و نسبت بین آن هاست. بعضی از اجزاء، تولید کننده‌گان عمدۀ هستند یعنی میزان تولید مواد اولیه شان بیشتر از مصرف آن هاست، مانند درختان. درختان با استفاده از نور خورشید، آب و مواد معدنی موجود در خاک، به تولید مواد اولیه خود و دیگر موجودات می پردازند و خود توسط حیوانات، حشرات، ارگانیزم های بسیار کوچک و انسان مصرف می شوند. اما عده ای دیگر، مصرف کننده‌گان عمدۀ هستند. انسان مهمترین مصرف کننده طبیعت به حساب می آید. او با استفاده مستقیم و غیر مستقیم از تمامی اجزای طبیعت، به حیات خود ادامه می دهد، اما در عرض مقدار بسیار کمی تولید برای اجزای دیگر دارد. تمامی اجزای طبیعت از انسان و حیوانات بزرگ جشنه گرفته تا حشرات و گیاهان کوچک و حتی موجودات زنده تک سلولی، همه و همه نقشی خواه کوچک و خواه بزرگ در طبیعت به عهده دارند. به طور کلی می توان گفت که تمامی اجزای حیات به صورت مستقیم یا به صورت غیر مستقیم با هم مرتبط هستند. غذای تهیه شده توسط تولید کننده های اولیه (مثل میکرو اورگانیزم های درون خاک) صرف تغذیه مصرف کننده بالایی می شود (مثل درخت) در حالی که همان مصرف کننده، خود به نوعی تولید کننده هم هست و غذایی که تولید کرده صرف تغذیه مصرف کننده بالایی می شود (مانند گیاه خواران) و باز مصرف کننده ای بالاتر از پایین دستی تغذیه می کند و تا جایی که انسان در بالای این پلکان، به نوعی از تمامی تولید کننده‌گان و مصرف کننده‌گان استفاده می کند. نام این پلکان را "هرم حیات" می گذرانیم. در این هرم هر یک از اجزا مانند یک آجره، در تشکیل این هرم نقش دارند. یعنی اگر هر یک از اجزا حذف شوند، ایشان هرم تخریب می شود. به بیان دیگر، تنوع همان اجزای هرم حیات، تنوع زیستی نام دارد. همان اجزای هرم هستند که برای ما غذا، دارو، پوشاسک و مسکن تهیه می کنند. اکسیژنی که توسط گیاهان موجود در این هرم تهیه می شود تنفس و ادامه حیات را برای ما ممکن می سازد. همین تنوع باعث امنیت ما در مقابل بلایای طبیعی مثل سیل می شود و همین تنوع باعث می شود که زمین های تونف از طبیعت، نقشی به عهده دارد. همه اجزا برای هر جزء در طبیعت، نقشی به عهده دارد. ادامه حیات نیازمند مواد اولیه (غذا و انرژی) هستند و جالب اینکه همه اجزا علاوه بر اینکه مصرف کننده مواد اولیه هستند، خود نیز تولید کننده هستند.

آنار مندرج در ویژه نامه چیا لزوماً نظر گردانند گان نمی باشد.
چیا در اصلاح، ویرایش و تلخیص مطالب آزاد است.
مطالب ارسالی بازگردانده نمی شود.
مطلوب خود را به صورت تایپ شده و بر روی CD ارسال نمایید.
اصل مقالات ترجمه شده همراه با مقاله ارسال شود.
آدرس: مریوان. جنب میدان میوه و تره بار شهسواری تلفکس: ۰۸۷۰۳۲۵۰۹۷۲

صاحب امتیاز و مدیر مستول: انجمن سبز چیا
شورای سردبیری: ایرج قادری، سیوان بهمنی، عرفان حسینی،
بیان نیک بن
معکاران این شماره: کوهسار سلیمانی، فرزاد بهمنی، شریف
باچور، سحر سلامی، سیوان حسینی
تاپی: حدیثه حسینی
کاریکاتوریست: طالب حسینی
لوگو و صفحه آرا: محمد غریب فیضی

باسه رنجی بدنه ینه و سدر (چاروا و بار کیش ئازله کان)

بهر له هاتنى سدرما مرؤقه کان ئەکەونه بېرى جىل و
بەرگ و يانه گەرم و تفاق و بەريانه کانى بەر بە سەرما
گەرچا بە پىيى دەسەلات ئەم تەگىرىانه بەر ز و نزىم يان
ھەيدا، دىاره كەسانى زۆر ھەن کە جىگە نە خۇى و
بەنەمەلە ئامەدە كارى ھەبە بۇ رۈوبەرپۇ و بۇونەوە لە
بەرائىر سەرمادا دەستى زۆر بەر زە بۇ بە تەنكەوە بۇونى
كەسان و گىيان لە بەرمان و ئازەللىنى زېر دەسەلاتى. وەك
ئەمە كە جىنگە و پېڭە ئىشىتمەنلى و بۇ بەرگىر بە
سەرما ساز ئەدەن، جىنگە و ھەلانە و كولانە بۇ
گىاندارانىش تەرخان ئەكەن ((جىگە لە بەختىو كىردىن كە
ئەركى سەرشاران)) بېرىك لەم كەدەۋانە و لامىنە كە
بەرائىر ئەممە گ بۇ داچۇونى شەركى مرؤقانە لە مەدر
خودداوھە كان دا ئاۋەھا كەساتىك لە دىوانى خۇدا و لە
پىتىاۋى لى پىرساواھى زېر دەسەلاتە كانى دا سەربرەزىن.
ھەن زۆرلى لە خەلکانىش كە مال و داراسى و كۆشك و
تەلار و دەسکەوتىيان بە بشت و باھۇسى چاروا و باربەر بۇ
رەخساواھە كەچى ئەونەند بە خۇيان زەھەمەت تادەن لە
كانتى چەلىلى و لامدانەوە بەھوان دا و لە كانتى لى پىرسىن و
سەرما و وەرزى زستان دا ئەم چاروا و باربەرانە بەكتەنە
زۇورەوە و قەرەبىوو دەيىان مانگ باركىشان يان پىي
بەدەنەوە! باركىشى كۆلۈك زەخمار، باشۇ داخزاو، پېڭىراو، بە
نەوت و بەنزىن و گازوپىل سووتا، گەر و دامالىا و تۈولە ك
كەدووئى كىشە و بېن و بەرى بىز بەزىمىي يانە، شەگەر
دواي زۇرىك چەرمە سەردى گىانىتىكى دەر بەرىدى، ئەبى مل
بەدانە زېر جەجورو سەنەمى تىرىش لە لايىن بەنى ئادەمەوە؛
و بە سكى تىر و دەيىان زەم بىرىسى لە بەر سەرما و
سوّلە، باران و كەرتۇھ، بىز سەرىيەنەو حەسپىۋە بەرەو پۇوى
پايزى و زستان بېتەنە.

ئاخۇ تا كەى دە كات؟

رەنگ بىن نەزانىت وەك مرؤقه کان خۇزگە بخوات بلىت:
” بىرلا كىبىي بومايمە وەك كۆرە كىبىيە كان.” (ھەرچەن
ئەوانىش بۇ ماوهەيە كى چەن دەيىان سالە يە كەھتوونە تە
بەر ھۆززومى فراوان خوازى و تەممەع و چاۋ چىنۇكى
پاوجى يان!)

وا دىاره نزىكىيەتى ئىمروزى يانە لە مرؤقه کانى ئەم
چەرخە لە زۆرپاى بواهە كانى زياندا، زيانى گەمۈر لى
ئەكەويتەوە ج بۇ گىاندار! ئازەل و چاروا! ج بۇ سروشت و
ديمەن و گىا و دار!
نەندامىتى ئەنچۈمىتى سەوزى چىا

دایكى ژیان

سروشت با فىكى جوان و خاۋىنە
پىلوىستى ئىمەمە گىشت لە داۋىنە
سەفرەھى كراوهى فۇدای بىن وىنە
بۇون و ئاشگاران وەگو ئاۋىنە
كالى و ەووبار و كۈلىستان و چىا
پىن لە مىيەھ، پىلە گۈز و گىا
بافى ھەنار و سىلۇو پىرتەقان
لە پىچىك بەھا، تا گۇيىز دوا سال
ھەزاران مىيەھى فۇش و (ەنگا) و ەنگ
بەمفتە ئەي دات بىن ھەواپى دەنگ
لە بىلگەھى ئەوھە دارى ھەللىكىشى
نەمامى بىن بە (ۋۆزى) ەدەشى
ئىنگە ئەو دايىكس شىرىھدا بە گىشت
كى بۇ دايىكى فۇئى تىلخ ئەنلى لە مىشت؟
پەز و ھەزەدەي بىگەن پاك و (ازاوه)
ھە يەھ بافى ئىن ئاوا شەمزاوه
(تىنە) پارستن بۇ گىشت لە بەزە
تەنەيا زەھىيە ئىلى لە سەرە

فاتىج ئە رۇمنگى (تىنە)
(نەن)

داھاتنى شان بە شانى
سالەكانى، (أىينى) و كۆچى مانى، بە
پىلە ندى بـ(ايىه تى نىوان
مرؤقەكان دا ئە نىين و پىرەزبىايى
بە ھە موان (ا ئەگەيەنن).

2009
ئەنچۈمىتى سەوزى چىا چىا

۱- از شهردارى تقاضاى ترمىم آسفالت سە راهى
ترمینال تا داخل ترمینال را دارم. ناصر فەمىى
۲- ما ساكنىن محلە پىپ بىزىن قدىم بە خاطر انواع
شغل ھاى پىر سر و صدا در اين محلە بە تىڭى آمده
و باعث مزاھىت ما مى شۇند لىدا خواستار انتقال
آنها بە شهرك صنعتى ھەستىم.

محمدى

۳- از شهردارى و ارگان ھاى مربوطە خواستار
رسيدىگى بە وضعىت بىنگاه ھاى معاملاتى ماشىن، كە
مزاھىت ھا و ترافىك شىدىدى را بە وجود مى
آورند مى باشم.

كەنە بوشى

۴- سچرا ادارە حفاظت از محیط زیست نسبت بە
آتش سوزى نى زارھاى اطراف زىربىار بى تقაوت
است و اقدامى نمى كىند؟

نصيرى

۵- از ادارە حفاظت از محیط زیست مى خواهم با توجه
بە شروع فصل سرما نسبت بە وضعىت حيوانات رەھا شدە
در داخل و اطراف شهر چاره اى ياندېشىد.

كمال ياورى

